

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **İçişleri Bakanı Mustafa Çiftçi** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin
Hakkâri Milletvekili

Hakkâri'nin Derecik ilçesine bağlı Gelişen (Şapatan) köyünün Suçıktı (Belütya) mezarında yaşayan yurttaşlar, yaklaşık yirmi gündür çeşmelerden akan suyun yoğun şekilde bulanık, çamurlu ve insan sağlığını tehdit edecek düzeyde kirli olduğunu belirtmektedir. Bölge halkı tarafından bize iletilen görüntülerde içme ve kullanma suyunun yüksek miktarda sediment ve kirleticiler içerdiği, ayrıca su şebekesinde biyolojik kirlilik riskine işaret eden unsurların bulunduğu görülmektedir. Köylülerin beyanlarına göre söz konusu durum nedeniyle yurttaşlar içme, yemek hazırlama, kişisel hijyen ve günlük yaşamın en temel ihtiyaçlarını karşılamakta ciddi güçlük yaşamaktadır.

Temiz ve güvenli içme suyuna erişim, yalnızca bir altyapı hizmeti değil; yaşam hakkının, halk sağlığının ve insan onuruna yakışır yaşam koşullarının ayrılmaz bir parçasıdır. Birleşmiş Milletler tarafından temel insan hakkı olarak tanımlanan güvenli içme suyuna erişimin sağlanamaması, özellikle kırsal bölgelerde yaşayan yurttaşların sağlık, eğitim, ekonomik yaşam ve toplumsal refah düzeyleri üzerinde doğrudan ve uzun vadeli sonuçlar doğurmaktadır.

Gelişen köyü Suçıktı mezarında yaşanan durum münferit bir altyapı sorunu olarak değerlendirilemez. Hakkâri'nin birçok köyü, mezarı ve kırsal yerleşiminde yıllardır içme suyu şebekelerinin eskimesi, kaynak koruma alanlarının oluşturulmaması, düzenli analizlerin yapılmaması, bakım-onarım hizmetlerinin yetersizliği ve denetim eksiklikleri nedeniyle benzer sorunlar yaşanmaktadır. Özellikle dağlık coğrafyada bulunan yerleşim alanlarında su kaynaklarının korunmasına yönelik yatırımların yetersizliği, içme suyu depolarının fiziki koşullarındaki eksiklikler ve şebeke sistemlerinin uzun yıllardır yenilenmemesi halk sağlığını tehdit eden yapısal bir soruna dönüşmüştür.

Kirli ve çamurlu suyun uzun süre boyunca kullanılması; başta çocuklar, yaşlılar, hamileler ve kronik hastalığı bulunan bireyler olmak üzere toplumun kırılgan kesimleri açısından ciddi sağlık riskleri oluşturmaktadır. Su kaynaklı enfeksiyonlar, bağırsak hastalıkları, parazitler ve çeşitli bakteriyolojik riskler, temiz suya erişimin kesintiye uğradığı bölgelerde çok daha yüksek düzeyde ortaya çıkmaktadır. Buna rağmen yurttaşların günlerdir güvenli içme suyuna erişememesi, ilgili kurumların kriz yönetimi ve önleyici kamu hizmetleri bakımından yeterli müdahaleyi gerçekleştirip gerçekleştirmediği sorusunu gündeme getirmektedir.

Öte yandan, kırsal bölgelerde yaşayan yurttaşların temiz suya erişimde yaşadığı sorunların devam etmesi; bölgesel eşitsizlikleri derinleştirmekte, kırsal yaşamın devamını zayıflatmakta ve kamu hizmetlerine erişimde anayasal eşitlik ilkesini tartışmalı hale getirmektedir. Kent merkezlerinde olağan kabul edilen kamusal hizmetlerin kırsal bölgelerde sürekli biçimde aksamaması, yalnızca teknik bir eksiklik değil aynı zamanda kamusal önceliklerin dağılımına ilişkin yapısal bir meseledir.

Bu çerçevede; Gelişen köyü Suçıktı mezrasında yaşanan içme suyu krizinin nedenlerinin ortaya çıkarılması, halk sağlığını tehdit eden risklerin tespit edilmesi, sorumluların belirlenmesi ve Hakkâri genelinde benzer sorunların yaşandığı kırsal yerleşimlerde kalıcı çözümlerin geliştirilmesi amacıyla gerekli çalışmaların başlatılması ve ilgili bakanlıkların bu doğrultuda girişimlerde bulunması elzemdir.

Bu bağlamda;

1. Gelişen köyü Suçıktı mezrasında içme suyunun günlerdir çamurlu ve sağlıklı aktığı yönündeki iddialar hakkında Hakkâri İl Özel İdaresi tarafından herhangi bir inceleme başlatılmış mıdır?
2. Mezraya içme suyu sağlayan sistemin yapım tarihi, maliyeti ve son bakım-onarım tarihi nedir?
3. İçme suyu depoları, isale hatları ve şebeke sistemlerinin mevcut fiziki durumuna ilişkin hazırlanmış teknik rapor bulunmakta mıdır?
4. İçme suyunda meydana gelen kirliliğin kaynağı tespit edilmiş midir? Kaynağın doğal afet, altyapı arızası, bakım eksikliği veya başka bir nedenle oluştuğu belirlenmiş midir?
5. Yurttaşlar tarafından yapılan başvuru ve şikâyetlerin sayısı kaçtır? Bu başvurulara hangi işlemlerle karşılık verilmiştir?
6. Hakkâri genelinde son beş yıl içerisinde içme suyu kirliliği nedeniyle şikâyet alınan köy ve mezra sayısı kaçtır?
7. İl Özel İdaresi tarafından yürütülen içme suyu yatırımlarının düzenli denetimi hangi mekanizmalar aracılığıyla gerçekleştirilmektedir?
8. Hakkâri’de içme suyu altyapısının yenilenmesi amacıyla son beş yılda ayrılan bütçe miktarı nedir ve bu bütçenin ne kadarı kullanılmıştır?
9. Kırsal yerleşimlerde temiz içme suyuna erişimde yaşanan sorunların bölgesel eşitsizlikleri derinleştirdiği yönündeki değerlendirmeler karşısında Bakanlığınızın yaklaşımı nedir?
10. Gelişen köyü Suçıktı mezrasındaki içme suyu altyapısının kalıcı biçimde yenilenmesi amacıyla planlanan yatırım ve proje çalışmaları nelerdir?